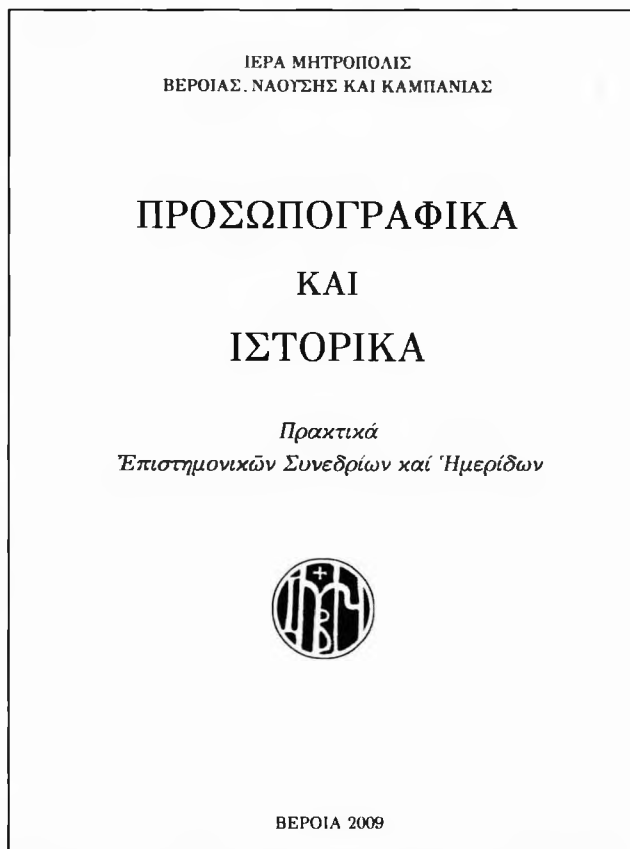

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Του π. Γεωργίου Χρυσοστόμου
Δρ. Φιλολογίας
Αρχιμανδρίτη Ι.Μ. Βεροίας & Ναούσης

Στον τομέα των πολιτιστικών δραστηριοτήτων της Ιεράς Μητροπόλεως Βεροίας, Καμπανίας και Ναούσης εντάσσεται και η διοργάνωση επιστημονικών Συνεδρίων και Ημερίδων με στόχο τη μελέτη της τοπικής ιστορίας, πάντα σε συνάρτηση με τη γενικότερη ιστορική έρευνα και την αποτίμηση της προσφοράς των διαφόρων προσωπικοτήτων του συγκεκριμένου πεδίου ποιμαντικής ευθύνης της Ιεράς αυτής Μητροπόλεως. Η παρουσίαση αυτή αφορά σ' έναν ογκώδη τόμο που φέρει το γενικό τίτλο: «Προσωπογραφικά και ιστορικά», τα οποία αποτελούν τα πρακτικά επιστημονικών συνεδρίων και ημερίδων, που έγιναν με πρωτοβουλία και ευθύνη της Ιεράς Μητροπόλεως. Συγκεκριμένα, πρόκειται για τα πρακτικά του Α' Επιστημονικού Συνεδρίου με τίτλο «Προσωπογραφικά Λογίων Βεροιέων» (Βέροια 2000), του Β' Επιστημονικού Συνεδρίου με τίτλο «Προσωπογραφικά Λογίων και Ευεργετών Ναουσαίων» (Νάουσα 2000), και των επιστημονικών ημερίδων «Ιστορία της πόλεως Ναούσης» (Νάουσα 2001) και «Μητροφάνης Κριτόπουλος, Πατριάρχης Αλεξανδρείας ο Βεροιεύς» (Βέροια 2002).

Όπως παρατηρεί στον πρόλογο του ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης μας κ. Παντελεήμων, η Ιερά Μητρόπολη Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας «...θέλοντας να αναδείξει σημαντικές προσωπικότητες του παρελθόντος που πρόσφεραν στο κοινωνικό σύνολο και άφησαν το στίγμα τους στην ιστορία της Βεροίας και της Ναούσης, να τις προβάλλει και να τιμήσει την προσφορά τους, οργάνωσε πριν από μερικά αυτά τα επιστημονικά Συνέδρια και Ημερίδες, ...οι δε πολύ σημαντικές εισηγήσεις των τεσσάρων αυτών επιστημονικών εκδηλώσεων ενίσχυσαν την πρόθεσή μας να δη-

μοσιεύσουμε τα πρακτικά τους, ώστε να αποτελέσουν όχι μόνο ένα ωφέλιμο ανάγνωσμα για τους ιστορικούς και τους φιλόστορους, αλλά και ένα βιβλίο αναφοράς για όσους ασχολούνται με την ιστορία της Βεροίας και της Ναούσης».

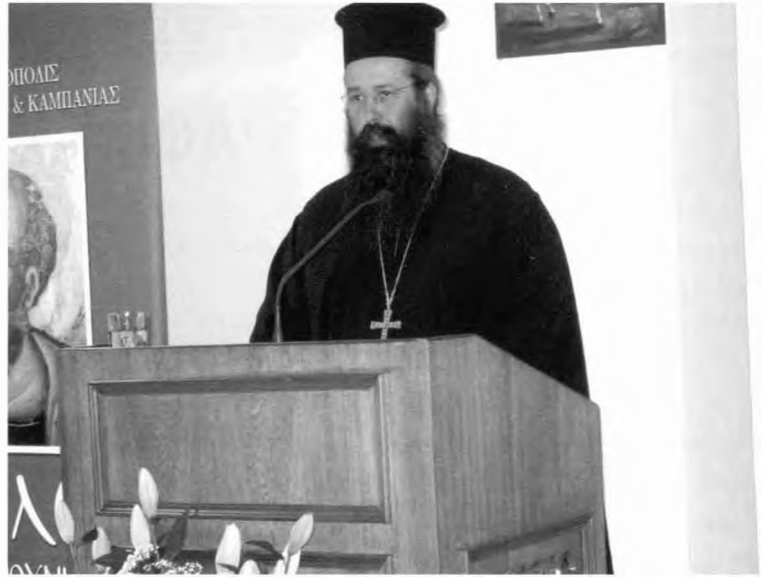
Όλες οι εξειδικευμένες και άριστα επιστημονικά διαρθρωμένες εργασίες, που δημοσιεύονται στα Πρακτικά των Επιστημονικών Συνεδρίων και ημερίδων διαφωτίζουν πλείστες όσες πτυχές της ιστορίας της Βεροίας και της Ναούσας, δύο πόλεων με ξεχωριστή βαρύτητα για την εκκλησιαστική και πολιτική μας ιστορία. Παράλληλα στις σελίδες των πρακτικών παρέχονται πολύτι-

μα ιστορικά στοιχεία που αφορούν πρόσωπα και οικογένειες που πρόσφεραν τα βέλτιστα στην ιστορική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη αυτών των πόλεων. Διαφωτίζονται και προβάλλονται ιστορικοί ναοί και μονές. Γίνεται ενημέρωση για την οικονομική διαστρωμάτωση των περιοχών αυτών με εισηγήσεις σχετικές με τη γεωργική κατάσταση και τη βαλκανική βιομηχανική επανάσταση. Ακόμη και κοινωνιολογικά στοιχεία εξάγονται από τις πολιτικές διαμάχες, που είναι σύνηθες φαινόμενο στις τοπικές κοινωνίες. Γενικά ο παρουσιαζόμενος σήμερα τόμος μπορεί να αποτελέσει επιστημονική βορά για κοινωνιολόγους, ιστορικούς, εκκλησιαστικούς και θύραθεν, ιστορικούς της τέχνης, βαλκανιολόγους και κυρίως με τους ασχολούμενους με την πλούσια σε ιστορία και παράδοση τοπική ιστορία.

Όλα αυτά τα πρόσωπα και οι οικογένειες που αναφέρθηκαν έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα το σεβασμό της Ελληνορθόδοξου παραδόσεως. Της παραδόσεως που δεν είναι μια στείρα παρελθοντολογία, ούτε μια άγονη επιστροφή σε παρωχημένες μορφές ζωής, αλλά ένας συσσωρευτής πείρας ζωής, ένα δυναμικό γίνεσθαι και μια ζωντανή παρουσία, η οποία γονιμοποιεί και τρέφει τη νεοελληνική μας διάρκεια.

Το Ελληνορθόδοξο ιδεώδες που εξέφρασαν οι παρουσιαζόμενοι στον Τόμο Βεροιεΐς και Ναουσαίο κυριολεκτικά διέπλασε τον αρχαίο, βυζαντινό και νεότερο Ελληνισμό και συνέβαλε στη διατήρηση μιας δισχιλιόχρονης πολιτιστικής συνέχειας. Πρόκειται για έναν τέλειο ανθρωπισμό, που γνωρίζει να συνδυάζει ατομικότητα και κοινωνικότητα, μεταφυσικό και ιστορικό, θεία αυθεντία και ανθρώπινη ελευθερία, ορθοδοξία και ορθοπραξία, ιστορική θεώρηση και αλληγορική ερμηνεία, αιώνιο και παροδικό, ενανθρώπιση του θεού και θέωση του ανθρώπου.

Αναφέρομαι ιδιαίτερα στους ευεργέτες της Νάουσας, οι οποίοι, όπως και όλοι γενικά οι Εθνικοί και τοπικοί Ευεργέτες, υπήρξαν ολοκληρωμένες Εθνικές φυσιολογίες, μεγάλοι οραματιστές, ευ-

Ο π. Γεώργιος Χρυσοστόμου παρουσιάζει τον τόμο

γενικές καρδιές, που πάλλονταν από την πνοή της υψηλόφρονης δημιουργίας. Συνέβαλαν στην βαθύτερη ουσία τους τις ανθρώπινες ανάγκες και αντιμετώπισαν με οξυδέρκεια και προσγειωμένη αντίληψη τα ανθρώπινα προβλήματα. Στη σκέψη και τις ενέργειες τους διακρίνει κανείς τον οίστρο της αγάπης για την πατρίδα και τον άνθρωπο. Γι' αυτό οι πράξεις τους είχαν ένα εθνικό και ηθικό μεγαλείο. Με τις προσφορές τους συνέβαλαν αποφασιστικά στην επιβίωση του Γένους, στην πνευματική του αναγέννηση και την πολιτική του αποκατάσταση. Πέραν από την κάλυψη των στοιχειωδών αναγκών των συμπατριωτών του, έδωσαν προτεραιότητα στην ανάπτυξη της παιδείας και έγιναν οι κατεξοχήν τροφοί και στυλοβάτες του Ελληνικού διαφωτισμού.

Η αγάπη των Ναουσαίων ευεργετών για τον άνθρωπο ήταν γνήσια και ειλικρινής, γιατί είχε μεταφυσική θεμελίωση. Προϋπέθετε την κατακόρυφη διάσταση της αγάπης, δηλαδή την αγάπη για το θεό. Μια τέτοια αγάπη είναι πλήρης, διαρκής, ανυστερόβουλη, άδολη και κυρίως καθολική, αφού επεκτείνεται σε όλους τους ανθρώπους. Αντιθέτως η λεγόμενη ανθρωπιστικού τύπου οριζόντια μονοδιάστατη αγάπη έχει πάντοτε τα ελατήρια, τους σκοπούς και την υστεροβουλία. Είναι μια αγάπη είδωλο, που δεν μπορεί να υπερβεί τη γήινη βαρύτητα.

Όλες αυτές οι εργασίες δείχνουν τη μεγάλη συμβολή της Νάουσας στην ιστορία του Ελλη-

νισμού, αλλά και γενικότερα του βαλκανικού χώρου. Πολύ σωστά ο Σεβασμιότατος κ. Παντελεήμων στον χαιρετισμό του στην έναρξη της ημερίδας τόνισε: «*Η πόλη της Νάουσας έγραψε την ιστορία της σε χρόνους δύσκολους για το γένος και την έγραψε με τρόπο μοναδικό. Οι κάτοικοι της θυσίασαν στον αγώνα για την απελευθέρωση του Γένους, από τον μακρόχρονο τουρκικό ζυγό και πάντα, θυσίασαν ακόμη και την ίδια την πόλη τους και την ίδια τους τη ζωή.*

Το ολοκαύτωμα της Νάουσας όμως δεν σηματοδότησε το τέλος της ιστορίας της, αλλά την αρχή μιας καινούργιας σελίδας που έμελλε να είναι πιο λαμπρή. Έμποροι και τεχνίτες άνθρωποι των γραμμάτων και των τεχνών, παράγοντες της οικονομικής και επαγγελματικής ζωής της πόλης άφησαν το δικό τους στίγμα στην ιστορία και την εξέλιξη αυτής της πόλης».

Γενικά ο παρουσιαζόμενος σήμερα τόμος «Προσωπογραφικά και ιστορικά» πρακτικά Επισημονικών Συνεδρίων και ημερίδων αποτελεί γεγονός υψίστης σημασίας για την πολιτιστική παράδοση του Νομού Ημαθίας και όχι μόνον.

Στις 416 σελίδες του τόμου περιλαμβάνονται οι παρακάτω εργασίες:

Προσωπογραφικά Λογίων Βεροϊέων: Π. Πυρινού, *Οι ευεργέτες της Βέροιας*, Μητρ. Μακαρίου Τιλλυρίδη, *Δημήτριος Βικέλας, μια οικουμενική φυσιογνωμία*, Αν. Μαρίνου, *Κων/νος Ρακτιβάν*, Αθ. Καραθανάση, *Ιω. Κωττούνιος, βιογραφικά και εργογραφία*, Π. Λινάρδου, *Ο εκκλησιαστικός Βικέλας*.

Προσωπογραφικά Λογίων & Ευεργετών Ναουσαίων: Ε. Βαλσαμίδα, *Διακεκριμένες προσωπικότητες της Νάουσας*, Νικ. Σπάρτση, *Λογγαιόι, μια οικογένεια με παρουσία και δράση*, Ν. Ζαχαρόπουλου, *Οικογένεια Λαναρά*, Παντ. Πάσχου, *Βίος και πολιτεία της Θάλειας Σαμαρά*, Θ.

Ο μητροπολίτης κ. Παντελεήμων παραδίδει συμβολικά τον τόμο στον δήμαρχο Νάουσας κ. Καραμπατζό

Γαβριηλίδη, Χριστόδουλος Ματθαίου, ζωγράφος Ναουσαίος, Μητρ. Παντελεήμονος Καλπακίδη, Αναστάσιος ο Λόγιος, ένας επιφανής Ναουσαίος, Κ. Σταλίδη, Ο Ναουσαίος δάσκαλος Δημήτριος Φ. Πλαταρίδης.

Ιστορία της πόλεως Ναούσης: Θ. Γαβριηλίδη, *Οι παραδόσεις για την ίδρυση της Νάουσας*, Ε. Βαλσαμίδα, *Επανίδρυση της πόλεως Ναούσης*, Δημ. Παπάζη, *Το Μετόχι της Μονής Ταξιαρχών στη Νάουσα*, Π. Κυριακίδη, *Οι εκκλησίες της Νάουσας του 19^{ου} αι.*, Νικ. Σπάρτση, *Η γεωργική κατάσταση στη Νάουσα από το 1800 μέχρι σήμερα*, Αλ. Οικονόμου, *Η Νάουσα στη Βαλκανική βιομηχανική επανάσταση*, Στ. Αποστόλου, *Η εμπλοκή της Ι.Μ. Βεροίας και Ναούσης στις πολιτικές διαμάχες της Νάουσας*.

Μητροφάνης Κριτόπουλος Πατριάρχης Αλεξανδρείας ο Βεροϊεύς: Πατριάρχου Αλεξανδρείας Πέτρου, *Εναρκτήρια Ομιλία*, Αθ. Καραθανάση, *Ο Μητροφάνης Κριτόπουλος και η εποχή του*, Ζαχ. Τσιρπανλή, *Κωττούνιος και Κριτόπουλος, βίοι παράλληλοι*, Ioannis Kourempeles, *Die bedeutendsten Stationen des Aufenthalts von Metrophanes Kritopoulos*.